

МЕХАНІЗМИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ НА РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНІ

MECHANISMS OF PUBLIC GOVERNANCE OF GENERAL SECONDARY EDUCATION AT THE REGIONAL LEVEL

У статті розглядається механізм державного управління загальної середньої освіти на регіональному рівні, аналізуються основні напрями вдосконалення державного регулювання розвитку системи освіти шляхом зміни організаційної структури. З'ясовано визначення «регіон». Розглянуто особливості державного управління у сфері освіти як навчальної дисципліни, що у процесі її вивчення слухачі оволодівають науковими основами управлінської діяльності на національному та регіональному рівнях. У статті автор окреслює поняття «механізм державного управління» та наводить класифікацію механізмів державного управління. Аналіз наукових джерел свідчить про різне бачення науковцями умов підвищення ефективності державного управління загальною середньою освітою регіону. Водночас, виходячи з необхідності реалізації в Україні нової системи управління, адекватної суспільству ринкових відносин, потреба впровадження диверсифікованих, гнучких структур і механізмів управління середньою освітою набуває дедалі більшої актуальності. Впровадження таких механізмів має відбуватися на засадах демократичного врядування з урахуванням потреб ринку праці, розвитку співпраці органів державного управління освітою і наукою регіону, бізнесу та громадськості за участю навчальних закладів. Іншою важливою умовою підвищення ефективності державного управління є налагодження дієвих відносин регіональних органів управління освітою й організацій громадянського суспільства в Україні. Однак це можливо реалізувати лише за наявності відповідно підібраних, підготовлених і розставлених кадрів, які ефективно поєднують наукові, адміністративні та колегіальні, демократичні методи управління, вирізнятимуть і використовуватимуть позитивні можливості інституцій громадянського суспільства. Управління розвитком регіональної системи загальної середньої освіти ефективно лише тоді, коли застосування сучасних освітніх технологій, інноваційних методів навчання, становлення відповідних організаційних структур і форм, розроблення нових економічних механізмів здійснюються системно, в єдності та взаємодії. Засобом відстеження ефективності управління освітою регіону має стати дієва система його моніторингу. Обґрунтовано та запропоновано структурну трансформацію регіонального ринку праці. Автор робить акцент на модернізації регіональної системи освіти та використанні у цьому процесі державної підтримки. На основі аналізу результатів управління системою освіти на регіональному рівні виділений ряд тенденцій, які здійснюють негативний вплив на результати освітньої діяльності загалом.

Ключові слова: освіта, регіон, регіональний рівень, державне управління, механізм державного управління, раціоналізація, модернізація регіональної системи освіти, освітня установа, загальна середня освіта.

The article deals with the mechanism of public administration of general secondary education at the regional level, analyzes the main directions of improving the state regulation of the development of the education system by changing the organizational structure. The definition of "region" has been clarified. The peculiarities of public administration in the sphere of education are considered as a discipline that, in the course of its study, the students master the scientific bases of management activity at the national and regional levels. In the article the author defines the concept of "mechanism of public administration" and gives a classification of mechanisms of public administration. The analysis of scientific sources shows that scientists have different views on the conditions of increasing the efficiency of public administration in general secondary education in the region. At the same time, given the need to implement in Ukraine a new system of governance adequate to the society of market relations, the need to introduce diversified, flexible structures and mechanisms for managing secondary education becomes even more urgent. The implementation of such mechanisms should take place on the basis of democratic governance, taking into account the needs of the labor market, the development of cooperation between public authorities of education and science of the region, business and the public with the participation of educational institutions. Another important prerequisite for improving the efficiency of public administration is the establishment of effective relations between regional education management bodies and civil society organizations in Ukraine. However, this can only be realized if there are appropriately selected, trained and deployed personnel who will effectively combine scientific, administrative and collegial, democratic governance, distinguish and utilize the positive capabilities of civil society institutions. Management of the development of the regional system of general secondary education is effective only when the application of modern educational technologies, innovative teaching methods, the formation of appropriate organizational structures and forms, the development of new economic mechanisms are carried out systematically, in unity and interaction. An effective monitoring system for the region's education management should be a means of monitoring its effectiveness. The structural transformation of the regional labor market is substantiated and proposed. The author emphasizes the modernization of the regional education system and the use of state support in this process. Based on the analysis of the results of the management of the education system at the regional level, a number of trends have been identified that have a negative impact on the results of the educational activity as a whole.

Key words: education, region, regional level, public administration, mechanism of public administration, rationalization, modernization of regional education system, educational institution, general secondary education.

УДК 351(045)

DOI <https://doi.org/10.32843/2663-5240-2019-13-15>

Серкова Н.А.

слухач кафедри соціальної і гуманітарної політики
Харківський регіональний інститут державного управління
Національної академії державного управління при Президентові України

Постановка проблеми у загальному вигляді. Система освіти в Україні перебуває сьогодні в ситуації чергового реформування. Необхідною умовою успішності реформ є принципові зміни в системі управління освітою. Педагогічна громада наголошує на необхідності чітко регламентованих перетворень у системі управління середньою освітою, підкріплені відповідними розпорядженнями, наказами, постановами та інструкціями, що будуть надані фахівцям керівних кадрів середньої освіти держави.

На основі аналізу нормативних документів, науково-педагогічної літератури, результатів і висновків атестаційних комісій середніх закладів освіти України можна стверджувати, що вивчення проблеми управління освітою не мають сьогодні системного характеру, не координуються на державному рівні, не підкріплені даними моніторингу за відповідною тематикою тощо. Отже, стає очевидною необхідність цілісного педагогічного дослідження щодо визначення змісту, форм і методів ефективного управління системою середньої освіти.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми розвитку освіти розглядаються широким колом українських дослідників: В. Андрущенко, В. Биковим, І. Вакарчуком, Л. Ващенко, І. Гавриш, Д. Дзвінчуком, І. Зязюном, В. Євдокимовим, С. Клепком, О. Коваленко, В. Кременем, С. Крисяком, О. Локшиною, В. Луговим, Т. Лукіною, О. Ляшенком, В. Мадзігоном, О. Матвієнко, О. Мещаніновим, С. Ніколаєнком, О. Овчарук, В. Олійником, Н. Протасовою, І. Прокопенком, А. Сбруєвою та багатьма іншими. Проте працям цих та інших науковців бракує цілісної концептуальної побудови механізму державного управління загальної середньої освіти на регіональному рівні з усіма її атрибутами (тобто наукового визначення поняття, з'ясування тенденцій, критеріїв, індикаторів, стратегій розвитку).

Мета статті – дослідити та проаналізувати механізми державного управління загальної середньої освіти на регіональному рівні.

Виклад основного матеріалу. Незважаючи на те, що проблема вивчення організаційно-економічного механізму в освіті в сучасній Україні актуальна, в науковій літературі з державного управління є незначна кількість праць, присвячених цій проблемі. Найчастіше досліджуються окремі аспекти економічного [1], інформаційного [2] чи інноваційного [4] механізмів у вищій освіті, а організаційно-економічний механізм у загальній середній освіті вивчається лише побічно, в рамках педагогічних досліджень.

Сучасний етап вивчення цієї проблематики характеризується розглядом особливостей становлення і державного реформування системи середньої освіти. До таких досліджень належать праці А. Андрущука [1], І. Вакарчука [4] та ін. Майже не приділяється увага якості освітнього процесу.

Для з'ясування стану дослідження проблеми розвитку сучасної системи освіти в Україні звернемося до документів, які є результатом узагальнення широкого спектру здобутків науковців і, зокрема, фахівців у галузі державного управління освітою.

Державне управління освітою – система органів державної влади, державних установ, організацій, керівництва, що взаємодіють між собою в процесі виконання покладених на них функцій з метою забезпечення діяльності та розвитку освітньої галузі; окрема галузь державного управління, яка забезпечує планомірний вплив на освітню сферу, що ґрунтується на заходах інших нормативних актах, і спрямована на розвиток цієї цілісної системи [13, с. 5].

Здійснення процесу державного управління в Україні відбувається за допомогою розроблення та реалізації відповідних механізмів управління, що забезпечують своєчасне й ефективно розв'язання наявних у цій сфері суперечностей.

Механізми державного управління – це практичні заходи, засоби, важелі, стимули, за допомогою яких органи державної влади впливають на суспільство, виробництво, будь-яку соціальну систему з метою досягнення поставлених цілей. У демократичній країні це спеціальні засоби, які мають забезпечувати здійснення управлінського впливу народу цієї країни безпосередньо та через органи державної влади на стан і розвиток держави як складної соціально-економічної територіальної системи з метою створення гідних умов життєдіяльності людей, котрі проживають у державі (незалежно від їх громадянства), та громадян країни, що тимчасово перебувають за її межами. Найбільші суперечності організації та реалізації державного управління пов'язані з розподілом повноважень між різними гілками й органами влади, забезпеченням їх взаємодії, а також із необхідністю врахування й узгодження інтересів різних груп населення, громадських організацій і бізнес-структур. Істотна суперечність є й у тому, що народ країни й органи державної влади виступають одночасно і як суб'єкти, і як об'єкти державного управління. Державному управлінню також притаманні суперечності, зумовлені потребою у забезпеченні стабільності відповідної системи, правил її функціонування

і впливу на процеси, що відбуваються в державі, та своєчасного гнучкого пристосування до безперервно змінюваного внутрішнього та зовнішнього середовища країни. Усе це ускладнює розроблення та реалізацію ефективних механізмів державного управління.

За особливостями побудови механізми державного управління поділяються на цільові (спрямовані на досягнення певної мети), механізми функціонування системи державного управління на різних етапах суспільного розвитку країни та механізми здійснення процесу державного управління народом, різними владними органами й окремими посадовими особами (рис. 1).

На думку О.В. Федорчака, механізм державного управління – це складна система, призначена для практичного здійснення державного управління та досягнення поставлених цілей, яка має визначену структуру, методи, важелі, інструменти впливу на об’єкт управління з відповідним правовим, нормативним та інформаційним забезпеченням.

Л.П. Юзьков виділяє два основні підходи до визначення поняття «механізм»:

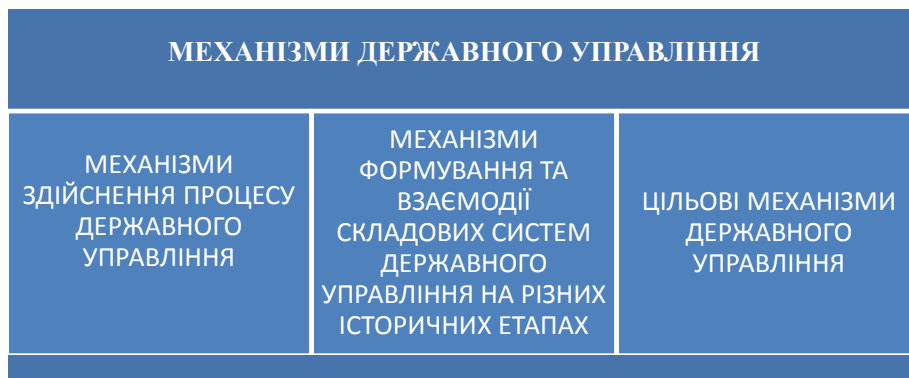
– структурно-організаційний підхід, за яким механізм характеризується як сукупність певних складових елементів, що створюють організаційну основу певних явищ, процесів, а механізм держави – як «сукупність установ», через які здійснюється «державне керівництво суспільством»;

– структурно-функціональний, за яким при визначенні механізму того чи іншого державно-правового інституту (процесу, явища) увага акцентується не тільки на організаційній основі його побудови, але й на його динаміці, реальному функціонуванні.

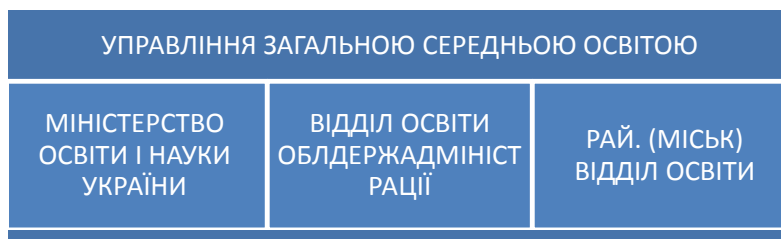
Розглянемо систему державного управління загальною середньою освітою, важливу роль у якій відіграє держава, яка, у свою чергу, створює належні умови для її здобуття дітьми. Державна політика у галузі загальної середньої освіти визначається згідно з Конституцією України і проводиться центральними і місцевими органами виконавчої влади й органами місцевого самоврядування на основі Конституції України, Закону України «Про освіту» інших законодавчих актів. Управління системою загальної середньої освіти здійснюється спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади у галузі освіти і науки України, яким підпорядковані відповідні навчально-виховні заклади (рис. 2).

Управління загальною середньою освітою – це цілеспрямована діяльність людей, за допомогою якої забезпечуються оптимальні умови її функціонування, створюється системний механізм її регулювання на загальнодержавному і місцевому рівнях та у відповідних навчально-виховних закладах.

Аналізуючи методи і прийоми управління загальною середньою освітою, слід враховувати цілісність бачення перспектив її розвитку на рівні

Рис. 1. Система механізмів державного управління

Рис. 2. Державні органи управління загальною середньою освітою

регіону, базуватися на постійному аналізі ситуації та коригуванні робочих планів з урахуванням запитів і потреб населення та громадських інституцій. За сучасних умов, коли результат управлінської діяльності значною мірою залежить від керівника та безпосередніх виконавців управлінських рішень, пріоритетною є діяльність органів управління освітою з добору і розстановки кадрів. Керівники мають бути не лише компетентними професійними управлінцями, а й готовими до утвердження демократичних перетворень, співпраці з громадськістю, вмінти ефективно поєднувати адміністративні та колегіальні, демократичні методи управління навчально-виховним процесом, вирізняти й використовувати позитивні можливості інституцій громадянського суспільства, на рівних співпрацювати з населенням, батьківською громадськістю. Адже у процесі зміни технології управлінської діяльності в освітній галузі формується нова система відносин між керівниками, педагогічними та інженерно-технічними працівниками закладів освіти, учнями, студентами, їхніми батьками та громадськими організаціями й установами. Відносини є однією з основ управлінської діяльності. У громадянському суспільстві передбачено, що держава повинна надати можливість кожному реалізувати свої особистісні прагнення; обмеження є лише встановлені законом норми. Їхнє поєднання для органів державного управління і громадян – основа утвердження нових взаємин між державою, органами управління, в т. ч. освітою, та громадянами.

Розгляд регіональних особливостей механізму в системі загальної середньої освіти, протиріч, що виникають, процесів, які відбуваються, потребує визначення змісту поняття «регіон», оскільки можна виділяти регіональні особливості роботи освітніх установ на різних рівнях залежно від того, що вкладається в поняття «регіон».

Регіон розглядається як суб'єкт господарювання, що характеризується через економічну цілісність території як господарського комплексу, дія внутрішніх і зовнішніх економічних зв'язків, спільність виконуваних на території економічних, соціальних і суспільно-політичних завдань, можливість ефективного управління територією [6, с. 15].

Розуміючи під регіонами великі територіальні комплекси, країни, можна обговорювати міждержавні відмінності загальноосвітніх установ. Це дає можливість виділити особливості української системи загальної середньої освіти загалом. Слід підкреслити, що функціонування регіональних систем освіти необхідно аналізувати, включаючи всі рівні освіти.

Традиційний розгляд за рівнями управління (державне, регіональне) не забезпечує комплексного бачення проблем регіоналізації внаслідок втрати міжрівневої взаємодії. Пропонуємо розуміти під регіональною системою освіти сукупність розташованих у регіоні освітніх установ усіх рівнів освіти, впорядкованих на основі субординації відповідних органів управління освітою. Регіональна система освіти є складовою частиною української системи освіти, її зрізом у рамках регіону. Якісне сутнісне розуміння регіональної освітньої системи з базуванням на інституційно-функціональному підході вимагає конкретизації структури. Ядром такої системи за ідеальних умов повинен бути регіональний ринок праці як осередок економічної активності та продукування регіонального суспільного продукту, що становить основу забезпечення якості життя населення. Власне, саме структурні трансформації регіонального ринку праці повинні зумовлювати функціональну напруженість регіональної освітньої системи, особливо стосовно виконання нею кваліфікаційно-професійної функції [14, с. 28].

Регіональна система освіти, у свою чергу, має вигляд сукупності місцевих освітніх систем, що включають освітні установи, а також розташовані на цій території державні освітні установи державного і регіонального підпорядкування. Найчастіше на цих територіях можливе розміщення філій вищих навчальних закладів. У цьому разі в місцеву систему освіти входить саме філія, тоді як сама освітня установа має розглядатися як елемент відповідної регіональної системи загальної середньої освіти. Управління регіональною системою освіти здійснюється на основі субординації всіх рівнів управління (державного, регіонального) [1, с. 54].

Під регіональною системою загальної середньої освіти ми розуміємо ту частину регіональної системи загальної середньої освіти, яка реалізує загальноосвітні програми. До неї входять як загальноосвітні установи, так і структурні підрозділи установ освіти, що беруть участь у їхній реалізації, наприклад, під час організації профільного навчання учнів або до вишівської підготовки, а також органи управління освітою. Для детальнішого дослідження різних аспектів діяльності системи загальної середньої освіти України її необхідно розглядати також як багаторегіональну систему, що функціонує на основі вертикальних і горизонтальних взаємодій.

Наукове обґрунтування особливостей функціонування системи загальної середньої освіти в територіальному аспекті потрібне для адек-

ватного відтворення різноманітності соціо-економічних, природних, національно-культурних умов регіонів України. Як вертикальні взаємодії ми розглядаємо співвідношення між рівнями системи загальної середньої освіти (освітніми установами відповідних рівнів) і між рівнями управління освітніми установами (державними, регіональними, місцевими установами освіти). Горизонтальні взаємодії можливі як у вигляді взаємодій між регіональними системами освіти, так і у вигляді взаємодій між освітніми установами [2, с. 98].

Регіональний рівень здійснює вироблення стратегії розвитку регіональної системи загальної середньої освіти з урахуванням напрямів розвитку системи загальної середньої освіти України, координацію стратегій розвитку місцевих освітніх систем, ухвалення рішень про створення і закриття освітніх установ регіонального рівня та координацію їхньої роботи, сприяння функціонуванню освітніх установ державного рівня [11, с. 125].

Підвищенню ефективності управління загальною середньою освітою регіону сприяє раціональна організація суб'єктів управління, насамперед підсистеми державних органів, тобто міських, районних відділів та управлінь освіти і власних загальноосвітніх навчальних закладів. Адже їхнє оптимальне функціонування, відповідність діяльності суб'єктів та об'єктів управління потребам, інтересам суспільства є обов'язковою ознакою соціального ефекту і забезпечує прогресивність, стійкість, здатність бути джерелом і засобом подальшого розвитку. З огляду на це управління загальною середньою освітою регіону має бути стратегічним і лише тоді розглядатися як соціально ефективне й досягнуте завдяки витрачанням ресурсів, адекватних результату.

Основу оцінювання ефективності регіональної системи управління становить моніторинг управлінської діяльності органів управління освітою регіону. Як стверджує М. Степко, дослідження якості освітніх послуг потребує проведення моніторингу не лише на державному, а й на регіональному рівнях.

Моніторинг системи управління загальною середньою освітою регіону повинен включати відстежування:

- стану і тенденцій розвитку кожного закладу середньої освіти регіону;
- стану та тенденцій розвитку системи загальної середньої освіти з аналізом її відповідності цілям державної регіональної політики;
- досягнення цілей розвитку, визначених у стратегіях, програмах, проектах.

Державна освітня політика розробляється й реалізується Урядом України (в основному

Міністерством освіти і науки України) з урахуванням необхідності зміцнення й розвитку єдиного освітнього простору, з метою всебічного забезпечення освітніх прав і свобод особи.

На цьому рівні державної освітньої політики мають бути забезпечене вироблення і реалізація загальної стратегії розвитку системи загальної середньої освіти й гарантоване виконання державних освітніх стандартів, вирівнювання освітнього потенціалу регіонів для виконання конституційно встановленої доступності загальної середньої освіти.

На формування державної політики в галузі освіти впливають зовнішні чинники, що дає змогу враховувати стан, тенденції та перспективи розвитку освіти, потреби суспільства та держави в освіті, розробляти реалістичну освітню політику, побудовану на вітчизняному досвіді освітньо-педагогічної діяльності з урахуванням досягнень міжнародного співробітництва в освітній сфері.

Регіональна освітня політика, що також є частиною державної освітньої політики, проводиться місцевими органами державної влади. Вона має бути спрямована як на реалізацію загальнодержавних завдань в освіті на регіональному рівні, так і на створення умов для всебічного обліку в освітній сфері нестандартних, унікальних особливостей регіонів, на перетворення сфери освіти на чинник регіонального соціокультурного розвитку.

Місцева, освітня політика повинна нині стати ключовим елементом комплексної державної освітньої політики на рівні загальної середньої освіти. Вважаємо неправомірним формально-юридичне відділення місцевої влади від держави, що по суті є причиною великих провалів, якщо не повної відсутності державної політики, в галузі освіти на цьому рівні [6, с. 58].

Необхідно підкреслити, що саме на цьому рівні освітня політика у сфері загальної середньої освіти стає гранично конкретною, оскільки до неї належать практично всі загальноосвітні установи. Саме на місцевому рівні в період переходу до адекватного сучасним ринковим умовам державного економічного механізму в системі загальної середньої освіти повинні формуватися нові економічні відносини, забезпечуватися підтримка державою інноваційних програм і проектів, їх розвиток. Тільки шляхом створення безлічі «точок зростання» після накопичення їх критичної маси стане можливою справжня модернізація економічного механізму в системі загальної середньої освіти загалом.

Крім того, необхідно враховувати такі аспекти освітньої політики, як національна і

громадська освітня політика, що повинна існувати на кожному з розглянутих рівнів. За цих умов кардинально зростає роль регіональних органів управління освітою та регіональної освітньої політики, що проводиться ними. Виникає загроза ліквідації єдиного освітнього простору і зростання освітньої нерівності в різних регіонах.

На нашу думку, відповідальність державного рівня управління за загальну середню освіту є найважливішим елементом освітньої політики держави (встановлення державних освітніх стандартів, мінімальних розмірів оплати праці вчителів тощо). Водночас загальна середня освіта мусить залишатися прямою турботою місцевої влади, що дозволить повніше задовольнити освітні потреби населення. Тому потрібне поєднання компетенції та відповідальності державного, регіонального й місцевого рівнів влади в управлінні системою загальної середньої освіти [3, с. 11].

Проблема регіоналізації системи загальної середньої освіти, на нашу думку, полягає у створенні оптимальної системи управління різними рівнями системи загальної середньої освіти та взаємодії між управлінськими підсистемами.

Суміжною є проблема перерозподілу частини ВВП, що виділяється системою освіти депресивних регіонів для забезпечення доступності якісної освіти в регіонах. Одночасно необхідно забезпечити підвищення ступеня державного управління системою загальної середньої освіти, передавши частину обов'язків з фінансування на регіональний рівень. Завданням регіональних органів управління освітою має стати забезпечення фінансового наповнення державного стандарту освіти. Згідно з теоретичними положеннями міжбюджетних відносин, чим вища значущість, тим на вищий рівень мають бути передані витратні повноваження.

Враховуючи важливість освіти для становлення нової економіки знань, можна вважати сьогодні обґрунтованим одержавленням загальної середньої освіти. Проте, оскільки однією з вимог є забезпечення близькості до споживача й територіальна відповідність освітніх послуг, що надаються, потрібна участь в управлінні загальною середньою освітою регіонального рівня. Слід враховувати ефект територіальної диференціації, який коротко можна сформулювати так: чим більше відмінності, тим видніше на місцях, як забезпечити надання освітніх послуг населенню. У сукупності ці чинники зумовлюють необхідність спільного управління загальною середньою освітою регіональних і місцевих органів влади [7].

Звісно ж, регіональні структури управління освітою більшою мірою повинні зосередитися на виробленні та проведенні державної політики у сфері освіти (зараз, наприклад, особливо актуальні питання вирівнювання відмінностей у якості освіти в різних регіонах); вдосконаленні освітнього законодавства; розвитку нових механізмів у системі безперервної освіти, стимулювання освіти дорослих; омолодження кадрового складу системи загальної та професійної освіти; стимулювання розвитку наукових педагогічних шкіл та ін.

Видове різноманіття функцій управління дедалі більше зводиться до контролю, моніторингу й оцінки. Причому дуже часто зібрані на їх основі великі статистичні дані та інформація не знаходять раціонального застосування в управлінському процесі. Суб'єкти управління прагнуть вибудовувати його, не піклуючись про зворотний зв'язок, не беручи до уваги, що цей стиль роботи за швидко мінливих умов має суттєві обмеження. Управління вибудовується вельми нетривалими циклами. Так, на нижчих рівнях переважають одно-контурне (поверхне) управління, управління з неповною інформацією на «вході» [3, с. 12].

Все вищевикладене вказує на необхідність здійснення в рамках чинного законодавства заходів щодо оптимізації розподілу повноважень за рівнями управління. Йдеться насамперед про посилення відповідальності менеджменту на інституціональному рівні за виконання своїх обов'язків і про одночасне створення механізму захисту цих рівнів від неправомірного втручання згори, від підміни їх діяльності (навіть за умови субсидування частини витрат) суб'єктами управління вищих рівнів.

Висновки. Отже, проблеми управління освітою на регіональному рівні є актуальними й активно вивчаються та досліджуються науковцями й упроваджуються у практику прогресивними керівниками. Враховуючи викладене вище, розвиток управління освітою на регіональному рівні може здійснюватися за умов узгодженого розподілу управлінських функцій для досягнення стратегічної управлінської мети за участю суб'єктів різних структур та ефективного використання можливостей ресурсів зовнішнього та внутрішнього середовища. Наші подальші дослідження зазначеної проблеми будуть присвячені теоретичному обґрунтуванню та розробленню моделі організації управління у сфері освіти на регіональному рівні в умовах децентралізації, визначенню критеріїв оцінки її ефективності та розроблення концепції управління закладом освіти за участю суб'єктів зовнішнього та внутрішнього сере-

довища об'єднаної територіальної громади, що перевірятимуть на практиці заклади освіти в різних регіонах України.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Байкова О.М. Концептуальные основы государственной политики в области образования и экономические границы его коммерциализации. *Экономика образования*. 2012. № 1. С. 98–110.
2. Бесчастний В.М. Розвиток інформаційного суспільства як позитивний чинник впливу на якість управління вітчизняною освітою. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2014. № 4. С. 10–14
3. Степанов О.П. Пріоритети структурної перебудови на основі інноваційної моделі. *Стратегія розвитку України*. 2010. № 3–4. С. 3–17.
4. Шарапов В. Универсальные технологии управления. Москва : Техносфера, 2012. 496 с.
5. Андрощук А.Г. Освіта у країнах європейської спільноти: структура і управління. *Проблеми науки*. 2017. № 8. С. 54–60
6. Вакарчук І.О. Пріоритетні питання державної політики : тези виступу міністра освіти і науки України І.О. Вакарчука на засіданні Кабінету Міністрів України 23 квітня 2008 р. *Освіта*. 2008. 23–30 квітня (№ 17). С. 2.
7. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України від 21 травня 1997 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80>.
8. Про освіту : Закон України від 5 вересня 2017 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19/print>.
9. Про вищу освіту : Закон України від 1 липня 2014 р. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1415-19/>.
10. Карамішев Д.В. Стратегічне управління інноваційними процесами в системі охорони здоров'я: державні механізми : монографія. Харків : Магістр, 2014. 304 с.
11. Кремень В.Г. Освіта і наука в Україні – інноваційні аспекти. Стратегія. Реалізації. Результати. Київ : Грамота, 2011. 448 с.
12. Михайлик І.М. Організаційно-правові засади функціонування системи загальної середньої освіти на регіональному рівні. URL: <http://www.kbuara.kharkov.ua/e-book/db/2010–2/doc/4/06.pdf>.
13. Протасова Н.Г. Державне управління у сфері освіти : глосарій з дисципліни магістерської програми за спеціальністю «Державне управління в сфері освіти». Київ : НАДУ, 2013. 48 с.
14. Шевчук А.В. Регіональні освітні системи: теорія, методологія, практика інноваційного розвитку. Львів : Інститут регіональних досліджень НАН України, 2014.